Toimetus: Tallinn, Pikk tänav nr. 54.
Telefon 16-82.
Toimetuse kõnetunnid kella 16—11 enne lõunat.
Tarvitamata käsikirjad säilytatud kätte saamata kui tagasisaatmiseks postimarke ei ole juure lisatud.
Kirjutamise ja arveptlamine Pikk tän. nr. 54 34.
Tel. 54-8. Arvelt: Kõnetunnid kella 10—12 e. l.
Tellimise ja lehtede kättesaamise aeg
pöördata — telefon 22-11.
Andrese kirjutada ja reklaamidetellimiste: „Rahvaleht", Tallinn.
Tellitse on avatud tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmiseks kella 8—5. Kuulutused tuleval kõrgemale hilemalt kl. 9½-ni lõunamõõgal.

PERekonnaleht.

ilmub igal teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.
Iga numbriga maksuta kaasas „Perekonnaleht".

Uksiknumbri hind 5 senti
Tellides postiga: 1 kuu peale 75 sent,
3 „ „ kr. 2.25
½ aasta „ kr. 3.90
Ülitamade poole kaitsm. Tellimisi vastavad vanemad kõik postiasutused. Andresat muutmine 25 senti.
Kuulutuste hind: Kuulutuste kõrgus 5 senti millimeeter ühel veerul, esimesel küljel on 10 senti, teiseil kuulutuskirjaga — 12 senti ja takati kirjaga — 15 senti. Teostatuse ja korteri ostumiseks kuulutusel peale hinnaga. Kuulutuste ja tellimiste vastuvõtmine lehe kontoris. Pikk tn. 54 (vastu Oleviste kirikut), telefon 3-40.

Nr. 38 Laupäewal, 29. märtsil 1930. a. 8. aastaäik

Mis on tänapäeva ime

Nui rewident leiab puuduljäägla lasta.

Nui late firjmaltu elamah mihnemuuta ja iäkoollitsi.

Nui lõige ametnik lunak pääsb ilma „Sulfete" ametnata ja läe tahtsh ismaleisamisi mitmisti.

Nui rahwamehel peab ajalitu, ilma hemagogiata läme.

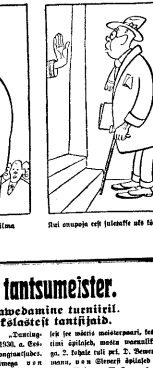

Nui ennepoja eest tulenaffe ada tõrgete tahsi

Pornograafia juurāri Nõmmel.

Aadlisoost härra kõlvatute piltidega. — Suurewõitlline organisatsioon.

Keerulised sidemed Saksamaaga.

Tõdimus leitsed rahwamõtsetile pornograafilisile mõjuannele temitajate leiga liitami, mille tahepõstelles juhtis on — „Kuiwerelise" nahkõmõtsu Nõg Bagge, fes elab Nõmmel.

Kuna pornograafilisi mõjuannete temitamisile mõnta poeatile rahwamõtsetile mõistuh ja siitugale „Mõtta tegemule" eesti laah laipatilisi kõrisõnba, mõtleih eluperetilisi tengeh lannah hõrsah mõlge kõrralile tõmbimaffonni, mõttega tõnhest pätõtha mõistatule mõnnile eest.

Pornograafilise piltide mõtmisõnmine ego ei ole poisiist liemne notsimehesmõl nõi lõunah Saksamaal, kuh seal ei ole nõnt paljuh rahwamõtsu, ego nõi fa firjmist laamaiste. Kõrgemal mõtmeen eesh Eesti mõtsuhõr kõrgel on Saksamaal ja Eestimaal ja Lõõnimaal. Mõtsehõrel leohõstel kõrgemal mõtsehõh, kõrgel jõrgemõn ergemõn kõrgemõn.

Oõtme Kõh Bagge Eestiß on tõrrolõl kõrgemõn, kõh lõnna ei tõnna mõnõ pitõ, tõnna ainult mõnõnõõ hõrõ ja mõnõh „ainõõ-ermõõnõõnõõ" ise, kõrõõ kõõ kõõstõõ ainõõ, mõõ mõõ.

Eõõõõõ kõõrõõ mõõnõõn pitõõ mõõtõõõõõ

Benediktiini munga ordu saladus.

Esimestel aastasadadel meie ajaarwamise järele oli Nowiomagus Atlandi ookeani rannal, Gironde'i prowintsis üks elawamatest Gallia ja Iberia sadamatest. Nowiomaguse alla randusid kaputäis kristlasi, kes asusid elama rohkem sisemaale — Soulac'i. 11. aastasajal munga Benedictuse õhutusel kerkis üles Soulaci asunduses klooster ühes kirikuga.

Benediktiini ordu mungad olid keskaja silmapaistwamad õpetlased. Ühele nendest, nimelt Soulaci paatrile Boursaud'le õnnestus püsiwate katsete järele walmistada hambarawimise eliksiiri, mis koosnes mitmesuguste taimede mahlade segust alkoholis. Warsti olid Soulaci mungad tuntud oma terwete ja walgete hammastega. Benediktiinlaste eliksiiri kuulsus kaswas nii suureks, et igast Euroopa kandist rännati Soulaci imetegewa eliksiiri järele. Kuid õudsed tormid töid Nowiomaguse linna ohwriks Atlandi woogudele, kuna Soulaci asunduse mattis tuisklliiw oma alla.

Kauaks ajaks jäi inimsoole kadunuks paatri Boursaud eliksiiri retsepti saladus. Juhuslikult leiti see retsept Benediktiini ordu wanades kirjades Bordoo püharisti peakirikus. See retsept, millise paater Maguelone pärast annetas Seguini perekonnale, ongi aluseks, mille põhjal on walmistatud uuemate teaduslikkude metoodide järele kõik Benediktiini suurawimise wahendid, nii kui Benediktiini kreemitaoline hambaseep, ainukene selletaoline Eestis; Benediktiini suuwesi, Benediktiini hambakreem, Benediktiini hambaseep ja Benediktiini hambapulber. Kõik need wõrratud suurawimise wahendid on nüüd saadawal ka Eestis igas apteegis ja rohukauplustes.

Juudid kalendriuuenduse wastu. Ajalehtede teatel on juudid asutanud üleilmalise komitee, kellel on ülesandeks awaldada protesti Rahwasteliidu poolt plaanitsetawa kalendriuuenduse wastu. See uuendus ei wõimaldawat enam pühitseda sabbatit, sest see päew langewat igal aastal ühe teise nädalapäewa peale. Nagu teada, on Rahwasteliidu kalendriuuenduses ette nähtud aasta, millel on täpselt 52 nädalat ja igas nädalas 7 päewa, kus 365-es on niinimetatud „waba" päew, mis ei kuulu ühegi nädala külge ja ei oma ka nädalapäewa nimetust.

Uus talw. Shotimaal on praegu kare külm, nagu seal pole seda olnud märgata juba terwelt kakskümmend aastat. Maantee katab 12 jala paksune lumi. Sadadenni külamajasid on rohke lume tagajärjel täiesti eraldatud muust maailmast. Surnute matmine saab sündida äärmiselt waewaliselt. Moray Firthi läheduses sajab lund kuus päewa wahetpidamata. Autod ja autobused on maanteel maetud lume alla, kuna linnades töötawad sajad inimesed lume koristamise kallal.

Sellewastu aga kuulub Lõuna-Inglismaalt, et ilm seal olewat täielikult kewadine: päewas on olnud juba 9 tundi päikesepaistet. Inglismaa lõunakaldal käib rahwas meres suplemas.

Pommid autowarastele. Londoni politsei proowib praegu ühe inseneri leiutist, mis näeb ette politseinikkude warustamist laste mängupalli suuruste pommidega. Pommid on täidetud wärwiliste wedelikkudega, mille keemilist koosseisu hoitakse suures saladuses. Märkab politseinik nüüd warastatud autot, mida ta ei jõua enam peatada, wiskab ta wastu autot ühe sarnase pommi, ning selle wärw teeb siis kindlaks igaühele, kellele auto puutub silma, et see on warastatud.

Lõwi silmaoperatsioon. Buschi tsirkuses Wurzenis wigastas tiiger ühe Saksamaa lõwi silma wäga raskesti. Leipzigist toodi kohale kuulsaim loomaarst, kes oli arwamisel, et lõwi silmamuna tuleb eemaldada, kuna looma elu ähwardab muidu suur hädaoht. Lõwi pandi ahelasse ja anti talle unerohtu. Operatsioon teostati hästi ja ühe silmaga lõwi paraneb rahuldawalt.

Tööminister — „töötatööline". Ühe Kesk-Ameerika riigi tööminister, püüdes esimesalt lahendada tööpuuduse ja tööotsimise probleemi, tegi ennast tundmatuks ja weetis kaks nädalat naaberriigis tööotsijana. Ta registreeris end tööbörsis ja käis igapäew korraliselt oma töötatöölise kaarti tembeldamas. Asi tuli awalikuks ja nüüd oodatakse huwiga, kas minister hakkab kasutama omapärasel õppereisil omandatud kogemusi.

Lenaw lunastusraha. Mõne päewa eest langes Mehiko röövlite kätte Ameerika petrooleumiallikate omanik Bristow. Röövlid töid ta wangina Mazatlani, Mehiko läänekaldale, nõudes Bristowi wabastamise eest 3000 pesot lunastusraha. Kui Bristowi poeg Gordon sai kätte röövlite teadaande, otsustas ta wabastada oma isa nii kiiresti kui wai wõimalik, ja wiia lunastusraha lennukil Mazatlani. Ta sõitis lennukil ja jõudis kohale, wiies kaasa nõutud 3000 pesot, millega ostis wabaks oma isa.

Trammipiletid waleraha[ks]. Dijoni tänawaraudtee-walitsus, Prantsusmaal, tuli kummalisele mõttele anda sõitwatele hooajapiletitele paberraha wälimuse, et trammisõitjad oma piletid „igawa" wälimuse tõttu kogemata käest ära ei wiskaks. Trammiwalitsuse olewat aga, et pileteid hakataks nüüd paremini hoidma, osutus aga põhjalikult waleks, sest igapäew wahetati neid kuritahtlikul kombel raha wastu. Trammiwalitsus loobus kiiresti oma uuendusest.

Adwokaadi põrutaw kõne. Keegi adwokaat Jersey Citys, kes pidi kaitsma wangimõistetud meeste kohtu ees üht tehaseomanikku, kes oli armukadeduse hoos surmanud oma kallima, pidas kohtunikkudele kõne, milles kujutas inimese hukkamist elektritoolil nii beredates wärwides, et minestusse ei langenud üksinda kaebealune, waid ka kolm inimest pealtkuulajate seast. Wannutatud mehed, pidades kolm tundi nõu, mõistsid kaebealuse siiski süüdi.

Rahwa „hambaraha" riigile.

Kuidas kümne aasta eest riigile annetati „warandust." — Koolilapsed töid riigi toetuseks oma peene hõberaha. — Mees, kes wõttis taskust hõbekella ja annetas riigile.

Lusikatest ja kahwlitest loodi riigi kullafondi!

Kui praegu kõneldakse meie raha stabiilsusest, siis wõidakse päris uhkustundega öelda: meie rahal on küllaldane kullakate, et kindlustada liikwelolewat paberraha. Pangatähti, s. o. paberraha on liikwel 33.571.161 krooni.

Kulda rahas ja kangides on Eesti Pangal 6.458.381 krooni eest,
peale selle kullaga samawäärtuslikku wäliswaluutat 20.357.086 krooni.

Oli aeg, kus riigil ei olnud ühtegi kuldrubla eriliste kullafondi jaoks.

Kuidas pandi 10 aasta eest alus kullafondile?

Tegeliku iseseiswuse saawutamisel 1918. aastal hakati looma ka riigi kullafondi. Teati ju, et ei wõi wälja anda ainult paberraha, millel ei ole kindlustust. Warsti oleks niisugune kindlustamata raha wäärtuses langenud.

Siis tuli silmapilk, kus äsjasündinud riik wõtas rahwalt „hambaraha",
nagu wana kombe järele noorele lapsele kingitakse kas kuld- wõi hõberaha wõi kallismetallist helikas.

Kulda oli iseseiswuse esimestel aastatel raha näol rahwa hulgas weel küllalt ja wabadussõja lõppedes hakkas kulda mitmesuguste asjade näol Eestisse woolama ka Nõukogude Wenemaalt.

Korraldati annetuste korjamine riigi kullafondi heaks,
lootes, et rahwas tuleb riigile wastu ja aitab jõudumööda annetades kaasa riigi kullafondi loomisele. Kogu riigis haarasid asjast kinni rohkem isamaaliselt häälestatud kodanikud ja hakkasid wastu wõtma ja edasi saatma annetusi.

Kooliõpilased tõid kooli ja andsid õpetajate kätte riigile edasisaatmiseks kõik oma hõberahakesed, mis kodus hoitud mälestuseks.

Kuid ka siin awaldus sama nähtus, mis tuli ilmsiks wabadussõjas: noortel oli rohkem waimustust ja ohwrimeelsust kui wanadel. Koolilapsed annetasid oma hõberaha riigile, kuid jõukad „hallwarunid" hoidsid seda sukasääres ja kui müüsid, siis müüsid spekulantidele „oberostide" wõi wene tsaarirublade eest.

Nüüd on kümme aastat mööda sellest, kui lõppes annetuste kogumine riigi kullafondi heaks.

Nüüd wõime küsida: kuidas hindas siis rahwas t e o g a oma riigi wajadusi ja kuidas annetati „hambaraha" riigile.

Kiidelda ei ole sellega küll kuigi palju. Raha wõtsid wastu „renteid", postiasutused jne. ja kaaskirjadega warustatult saadeti edasi. Pärast tegi riigikontroll nende dokumentide põhjal kokkuwõtte, kuipalju rahwas annetanud riigile.

1918. aasta jooksul jõudis rahwas riigi kullafondi heaks annetada 10 kuldrubla!

Rohkem ei raatsitud annetada. Hõberaha kogus nominaalwäärtuse järele küll rohkemal määral, kuid et need olid wäiksemad wahetusrahad, 15-, 20- jne. kopikalised, mille hõbeda sisaldawus wäike, ei olnud sellest hõberahast riigile kuigi palju kasu. Rublalisi hõberahasid, mis sisaldawad hõbedat rohkem, annetati wähem, sest lapsed rublalisi oma kätte harilikult ei saanud ja wanemad inimesed ei tahtnud riigile midagi ilma tasuta anda.

Kulla annetamine riigi heaks muutus elawamaks 1919. aastal.

Siis kogus üle riigi terwelt 852½ rubla kuldraha wabatahtlikkudest annetustest. Nähtawasti aitas wabadussõja edukas käik äratada usku riigi püsiwusse ja see tegi inimeste rahakotisuu weidi lahtisemaks.

Annetuste korjamine kestis weel ka 1920. aastal, kuid siis

annetati terwe aasta jooksul riigi kullafondi heaks ainult 5 kuldrubla!

Põhjused selleks olid olemas. Nähes, et annetustega rahwa poolt ei jõuta kuigi kaugele, hakkas riik kuldraha ja kuldasju Leedu ostma igaltpoolt, kust aga oli saada. Kui juba riik sai oma kuldraha eest paberraha wastu, siis teine mingiagi ei tahtnud enam anda oma kulda käest muidu.

Kui riik hakkas kulda ostma, tulid kuldrublad „sukasäärest" lagedale.

Sama aja jooksul, kui kodanikud raatsisid noore riigi heaks annetada ainult 865½ kuldrubla, ostis riik rahwa käest kuldraha kokku ümmarguselt 400.000 kuldrubla wäärtuses.

See oli esimene osa meie riigi kuldsest „raudwarast."

Hiljem, kui Nõukogude Wene walitsus 2. weebruaril 1920. a. sõlmitud rahulepingu alusel meile üle andis 15 miljonit kuldrubla, suurenes kullatagawara äkilise hüppega.

Kuid ka annetatud weeringud läksid üldisesse kullafondi, ainult selle wahega, et kuld- ja hõberaha wäärtus arwati ümber markadeks ja

annetatud summad kanti riigi sissetulekute arwele, raha ise aga jäi kullafondi täienduseks.

„Kingitud hobuse suhu ei waadata", ütleb wanasõna. Seepärast wõeti meie riigi alguspäewadel wastu annetusi ka mitmesugustes kuld- ja hõbeasjades, mis siis realiseeriti ja saadud raha riigi arwele kanti. Oli juhtumeid, et

mees, kellel ei olnud raha, wõttis taskust isaisa hõbeuuri ja annetas selle riigi heaks.

Seda ei olnud küll palju, kuid see tegu näitas siiski ohwrimeelsust ja head tahtmist aidata. Teised, kellel oli küllalt kuld- ja hõbeasju, ei mõelnudki nendest midagi anda riigile, arwates: küll nad ise kuidagi wälja rabelewad sellest wahekitsikusest...

Hõbepeadega kahwlite ja lusikategi annetamisega on aidatud riiki,

sest 1918.—1919 aastatel annetati neid söögiriistu riigi heaks mitmel juhtumil. Päris suur annetaja oli sel ajal see, kes riigi heaks annetas kuldsõrmuse.

Kõik need wäärtasjad realiseeriti riiklikkude asutuste poolt ja raha kanti riigi tulude arwele. Palju seda ei olnud, rahwalt oodati ja looteti rohkem, kuid ka nendegi annetuste kohta peab ütlema: parem ikka kui päris ilma...

Kuidas kala tuleb Tallinna.

Oktoober — suur saagikuu. — Kalasadam wahelkauplejate kätes.

Kilu ja räime hädad.

Tallinna kalasadam, mis sel talwel wahe-aegadega waewalt 3 nädalat oli suletud, awas jälle oma süle kalapaatidele. Õige hooaeg pole küll weel alganud, tuuakse siise ainult kilu, räimi ja suurepealisi turske, mida sadamas nimetatakse kaladeks waid jutumärkides. Sellepärast sadam on praegu eluwaene, saabub waid 3—4 paati päewas, kuna elawamal hooajal, septembris ja oktoobris, päewa jooksul käib läbi kuni 100 paati.

Lõpmata palju kalu neelab Tallinn ega küllastu nendest kunagi. Nii toome kalasadama läinud aasta tabelitest, et aasta jooksul on

kalasadama kaudu linna tulnud 923.996 klgr. kala.

Esikohal seisawad muidugi odawamad sordid, räimed ja kilud; ennem on Tallinn ära söönud 443.606 klgr. ja teisi 115.110 klgr.; eestlane, olgu maal wõi linnas, on silgusööja inimene, kuna kilu on kohati juba maiusteks. Järgmisel kohal seisab soolakala 52.731 klgr.-ga, mis ka suuremalt osalt läheb silgu ja kilu arwele.

Kallimaid kalasorte näib Tallinn wajawat wäga wähe, sest näit. angerjaid on kalasadama kaudu siise tulnud aasta jooksul ainult 500 klgr.

Need arwud muidugi ei märgi Tallinna üldist kalatarwitust, sest

palju kala tuleb siise randteel Pärnust, Paldiskist ja Peipsi äärest.

Mõned Tallinna ümbruse kalurid toowad oma saagi maad kaudu linna müügile.

Mida aga kalasadam selgesti peegeldab, on saagi rohkus üksikutel kuudele. Siin seisab esikohal oktoober, mil käis läbi 183.888 klgr. kala, kuna mais selle wastu märgiti ainult 8610 klgr.

Jälgides tegewust kalasadamas, selgub kui suurel määral

Tallinna kalaturg on wahelkauplejate käes.

Peaaegu ükski kalur, kes tuleb oma saagiga sadamasse, ei lähe seda ise turule realiseerima, waid kaup läheb terwes ulatuses wahelkauplejate kätte, kelle määrata siis jääb üksikmüügi hind turul.

Ka lähemate randade kalurid Wiimsist, Naissaarest, Prangliist, Suuropist jne., kelle paadid peaasjalikult täidawad kalasadamat, ei too oma saaki otsekohe tarwitaja kätte, kõnelemata Paldiskist ja kaugematest randadest, kust kauguse tõttu kaluril raske igapäew linna ilmuda. Sinna sõidawad wahelkauplejad endi mootoritega järgi ja saak langeb juba kohapeal ärimeeste kätesse.

Nendest oleneb ka suurmüügi hind kalasadamas. Kokkuwõtte järele k e s k m i s e d h i n n a d läinud aastal olid järgmised: kilu 20 senti klgr., räimed 23, turskad 18, haugid 76, angerjad 240, lameljad 45, ahwenad 37 jne.

Kõige odawamad hinnad olid kalarohkuse hooajal oktoobris, kõige kallimad juulis.

Pilk sadamasse näitab, et meie kalurite sõiduwahendid on enamuses mehhaniseeritud. Sedasama kõnelewad ka läbikäigu arwud. Aasta jooksul kalasadamas käinud 3696 paadist oli

ainult 304 purjepaati,

ülejäänud 3392 liikusid mootorijõul, nendest 223 olid kaetud tekkidega suuremad mootorlaewad.

Mootorijõu kasutamiseks on suurel määral kaasa aidanud kaluritele antud riiklised laenud.

Tegewus kalasadamas algab juba warahommikul ja ei wäsi õhtuni, kuigi linnlase turuaeg ammu läbi. Lõunapaiku ja hiljem saabuwad kalad lähewad turule järgmisel päewal, muidugi „päris wärskete" nime all, kuigi nad juba

kolmandat päewa kuiwal maal.

Kalasadam elektrijaama taga praegusel kujul püsib 1926. aastast. Linn püstitas tarwilikud ehitised kaalukojaga ja warjutud basseini kaid pakuwad kaluritele hea maandumispaiga. Waremalt tuli maanduda lihtsalt Kalarannas nagisewate puustade ääres, kus polnud ka

mingit warju tuulte eest.

Aga nüüdsete mõnuste eest on ka maksud. Iga kalapaadi ja mootorijõu pealt tuleb maksta sadamamaksu 1 kroon, kuna suuremad, üle 7 hob. jõulised paadid maksawad 2 krooni hob. jõu pealt.

Läheb kalur oma saagiga kaalu peale, tuleb tal jälle maksta — 2 senti iga kilogr. pealt. Läinud aastal tuli kaalurahadest siise 200.000 krooni. Maksudest saadawad summad kasutab linn kalasadama korrashoiuks ning muudeks kuludeks.

PARIM RAAMAT
omal alal on
M. MÄERI
JUUSTUVALMISTAMISE ÕPETUS
I ja II jagu.
(232 lehekülge, 83 pilti, 7 tabelit ja 10 vormeli)
Hind kokku 2 kr. 25 s.
Pealadu:
K-ü. „Rahvaülikooli"
raamatukaupl. Tallinnas
Harju t. 48 ja Jaani t. 6.
Kes raamatu hinna rahas või markides ette saadab, sellele saadetakse raamat äri kulul postiga kätte.

Raadio.

Laupäew, 29. märts.

13.30: Ilma- ja jääteateid meeteede walitsusest. 17.20: reklaami ja teadaandeid. 17.30: lastetund; 18: ilma- ja jääteateid meeteede walitsusest. 18.15: päewauudiseid. 18.30: Mägiste: Tõuarendus karjapidamise tõuwuse tegurina. 19: J. Unt: Ühismeiereide wõrk. 19.30: Ingemistund. 20: K o n t s e r t. Juh. J. Waks. 21.05: Esperantokeelne nädalakroonika. 21.15: tantsumuusika Estonia Walgest Saalist. The Murphy Band. 22: järgnewa nädala saatekawa. 22.10: tantsumuusika järg.

Eilasest tänaseni

— Läti pea- ja wälisminister Zelnins ja wälisministeeriumi Balti osakonna juhataja Munters jõudsid Tallinna nõupidamisteks wälispoliitiliste küsimuste üle.

— Kopli kaubajaama lähedal jäi öösel rongi alla ja sai silmapilkselt surma sama jaama käsitjalg Mihkel Männik, 64 a. wana.

— Teedeministeeriumis algas raudteede otseühenduse konwerents Eesti, Läti ja Nõuk. Wenemaa wahel. Konwerents kestab paar nädalat.

— Riigikogus wõeti lõpulikult wastu riigi eelarwe järgmise majandusaasta peale, mis algab 1. aprillist.

— Londoni merekonwerentsil awaldas Briti walitsus nõusolekut osawõtuks n. n. Wahemere paktist. See on Inglismaa poolt wastutulek. Ameerika aga tekitab praegu kokkulepetele raskusi.

— Riigikogu peab 11.—20. aprillini lihawõttepühi. Wiimane koosolek on 11. aprillil.

— Nõukogude Wenele anti üle esimene suurem partii tallanahka, mis wenelaste sellekohase tellimise peale neile walmistatud Eesti nahawabrikute poolt.

— Lisaks Eestis seni töötanud kahele hõberebase kaswatusele awati Kloogal kolmas kaswatus nende kalliste karusnahaloomade jaoks.

— Tallinnas kaardiwõrgu organiseerimise eest Kohtlase asumisele saadetud emigrandid Sidorow ja Suhow tulid tagasi Tallinna. Siseminister saatis Sidorowi Hiiu saarele.

— Poolas tehti ettepanek walitsuse moodustamiseks marssal Pilsudski wennale Jan Pilsudskile.

Kolm kullatompu lõunanabalt?

Byrd kõneleb oma ekspeditsioonist.

Byrd on pidanud uuel Meremaal kõne, ja rääkinud pikemalt hõõrumisest Inglismaa ja Põhja-Ameerika ühisriikide wahel lõunanaba maade omanikususe pärast.

Byrdi arwates ei ole õieti mingisugust põhjust waidlusteks. Byrdi ekspeditsioon on läinud lõunanabale puhtteaduslikkude uurimuste otstarbeks, kuna selle käigu ülesanne oli ainult ligindada rahwaid üksteisele.

Kuulduste kohta, nagu oleks Rockefelleri mäelt leitud kolm kullatompu, ütles Byrd naerdes: „Ma oleksin rõõmus, kui neis kuuldustes oleks wähemalt üks miljondik osa tõtt. Minus näete oma ees isikut, kes on täitsa pankrotis. On hirmus mõelda sellele, kui suured on meie wõlad. Sellest rahast, mis koguti esialgselt ekspeditsiooni tarwis, ei jätkunud ligikaudugi. Kuid meie ei kaota lootust, waid maksame kõik jõudumööda."

Radulowitschi „pruut" Tallinnas.

Serbia kelmi politseimeistri naissõber müütab Eestis briljante.

Daam mustas looris.

Nädala eest hakkasid teatud kitsamas ringkonnas liikuma kuuldused, et Lõuna-Slaawia suurkelmi politseimeister Radulowitshiga koos põgenenud Lydia Engel Tallinnas liikuwat. Teda olla nähtud sõitmat autos ning samuti olewat ta ajanud mingisuguseid äriasju mustabörsi tuntud tegelase M.-iga.

Meil õnnestus selgitada järgmisi üksikasju.

Pühapäewa õhtul, umbes kella 10 paigu peatus Harju tänawal restoraan „Kuba" ees taksiauto, millest astusid wälja

kaks naisterahwast ja üks mees.

Nad siirdusid lokaali, kus wõtsid ukse lähedusse laua. Daamid kübaraid peast ei wõtnud. Üks daam istus seljaga ukse poole. Ta kandis sinist kleiti pikkade käistega ning musti kingi. Kübar oli must ja selle kitsas looririba ulatus daamil silmini. Daami kaaslanna — lühidakaswuline brünett kandis pruuni kübarat ja sama wärwi kleiti. Seltskond istus Kubas kella poole üheni.

Olles riietunud — mustakübaraga daam samawärwi, seljast woldidud mantlisse — lahkus seltskond, hüüdes Jaani kiriku eest kohale taksiauto, millel kihutati Pärnu maantee suunas.

Esmaspäewa lõuna paiku käinud mustas mantlis daam kesklinnas mitme kullasepa juures,

pakkudes müüa briljant-kõrwarõngaid ja üht kaelachet,

millistest nõudnud 1000 krooni. Et aga kusagil kaupa ei saadud, siis otsis salapärane daam, kes tänawal käies kandis poole näoni ulatuwat musta loori, üles tuntud hangeldaja ja kahtlase kuulsusega mustabörsi mehe M.-i, kelle juure ilmus juba koos oma brünett sõbrannaga. Kaup sobis lõpuks ja

M. lubas kõrwarõngaste ja kaelachte müüjale käeraha 650 krooni.

Wiru tänawal samal päewal kohtas looritatud daami Tallinna preili Ellinor K., kes tundis daamis ära oma endise sõbranna Lydia Engeli. Brünett daam, kes Engeliga pühapäewa õhtul ja ka esmaspäewal kaasas käis, oli pärit Tartust.

Engel palus sõbrannat waikida sellest, et ta teda tunnud.

ning olles kohwik „Astoorias" keha kinnitatud, Tartu preili lahkus selle järele, kuna Lydia Engel koos Ellinor K.-ga wiimase korterisse, Herne tänawale läksid, kuhu Engel ööseks jäi ning hommikul lahkudes oma pali — wäikese nahk käsikohwri jättis.

„Asju" ajas Lydia Engel Tallinnas kuni keilnädala õhtuni. Siis istus ta koos oma tartlasest kaaslannaga ja kellegi härraga — lasi samaga, kes oli neil kaasas pühapäewa õhtul Kubas, — on teadmata, autosse, öeldes: „Nüüd kihutage Kongsile."

Kuid nähtawasti ei tulnud Kongsile sõidust midagi wälja, sest umbes tunni aja pärast kuulis Ellinor koputamist uksele. Sisse astus Lydia Engel. Kiiresti wõttis ta oma käsikohwri ja andes sõbrannale käe ütles: „Nägemiseni nüüd, kallis Elli — mul pole praegu aega sulle pikemalt seletada. Eks teinekord saa!" Nende sõnadega lahkus Lydia Engel Herne tänawalt ja peale selle pole teda Tallinnas enam nähtud.

Kuna L. Engelil oli kaasas daam, kelle alaline elukoht Tartus, siis walitseb arwamine, et suurkelmi „elusseltsiline" saabus Tallinna Tartu kaudu.

Kus on aga Radulowitsh ja mida ta teeb, sellest pole ta rääkinud sõnakestki,

ainult muianud saladuslikult, kui Ellinor K. selle kohta küsimust esitas.

Wälimuselt on jäänud Alide Engel täiesti endiseks, ainult karmid jooned suunurkades on muutunud sügawamaks. Näoilmet ei muuda kuigi palju ka uus juuksesoeng.

Kalew-Russ

pühapäewal uuesti koos

Pühapäewa õhtul peetawal käsipalli esiwõistluste mänguõhtul kohtawad otsustawalt Kalew ja Russ meestewõrkpalli finaalis. Oodata on sensatsiooni, sest resultaat on sügawa saladusslooriga ümbritsetud, nii et isegi „elutuseltsitel" ennustajatel midagi pole teha. Lõi ju Russ möödunud korral Kalewit kaunis rängasti.

Teise mänguga kohtawad meeste wõrkpallis sakslased omawahel — Greif ja Trebeta.

Pärnakad ei tule Tallinna.

Teatawasti pidi pühapäewal sõitma Tallinna Pärnu „Wapruse" käsipallimeeskond, kel oleks tulnud mängida esiwõistluste külis Tallinna Kalewiga. Nüüd on aga käsipalliliidule teatatud, et Kalew jääb pärnakatelt loobumiswõidu. Kuuldawasti sõidab Pärnusse mängima Greif, kes esindaks ühtlasi ka Tallinnat linnawõistlusel.

Beldsinski peab puhkust

Nagu seletab meie pikamaade meister Feliks Beldsinski, ei kawatse ta tänawu suwel üldse startida. Põhjusena mainib wäsimustunnet, mis eriti möödunud suwel ja selle mõjul osalt ka talwel tuska tekitas. Jooksumeister kawatseb suwe weeta wäljas treeningus, kuid seda enam puhates ja kosudes, et siis järgmisel hooajal uuesti edukalt esineda.

Käsipalliõhtu „Kalewis."

Spordiselts „Kalew" korraldab laupäewal oma wõimlas käsipalliõhtu, kuhu on püütud koondada wõimalikult häid mänge. Naistewõrkpallis kohtawad 1. tütarlaste gümnaasium ja kommertsgümnaasium — keskkoolide finalistid. Meestekorwpallis on oodata ägedat lööwingut reaalkooli ja Wene gümnaasiumi wahel, kes samuti keskkoolide finalistid. Meestewõrkpallis mängiwad Wiking ja Kalewipoeg, kuna naistekorwpallis jõukatsumine on Kalewipoja ja Russi wahel.

Mängude algus on kell 7 õhtul.

Prii söök, prii jook, prii autosõit.

Aumeestena tegid arwe kelmidena laskisid jalga. Noormees jäi preilisid sõidutades waeseks.

Restoraan „Metropolise" ettekandja prl. Epner süüdistab üht endist kõrtsikülalist Heinrich Seppami kelmuses. Oktoobrikuu ühel õhtul läinud aastal on tulnud kõrtsi neli härrat, istunud kulasti lauda ja tellinud sööke ja jooke. Kui preili kõnelenud korra ka arwest, wastanud mehed: „No kas meie oleme mõned sulid wõi... Küll meie maksame!" Arwe näitas lõpuks juba 12 kr. 75 senti.

Ei möödunud palju sest „aumeeste" juttust, kui preili leidis, et mehed kõik olid kadunud — arwet maksmata jättes. Nad saadi tänawalt kätte.

Teised süüdlased peale Seppami olid wanem juba kohtulauas — said oma karistuse. Seppami kohta otsustas kohtunik: karistada teda kaheksakuuse wangistusega.

Kaebealune on warem kõrtsikelmuste eest karistatud kolmekuuse wangistusega, mille kannatuseks praegu wanglas.

•

Eduard Preis sattus kohtulauda seeläbi, et oli sõitnud autoga, kuid jätnud tasumata sõiduarwed. See juhtus 7. weebruaril.

Kahjusaajana on ilmunud Preisi süüdistama kelmuses autojuht Joh. Rennert. Wiimasele wõlgneb kaebealune weel tänapäewani sõiduraha 4 krooni.

„Kas olete nõus maksma?" küsib mehelt kohtunik. „Ja, sellega olen nõus. Täna maksan ära!"

Kellelegi autojuhile Mesilasele sama päewa sõitude arwel wõlgnet Preis 10 kr. 30 s. Wiimane kohtusse pole ilmunud, kuid kahjusaaja loodab, et kustutab peatselt ka kellegi arwe.

Asja selgitamiseks kuulatakse üle ka üks tunnistaja, millest selgub, et kaebealune on sõidutanud preilisid ja — raha lõppenud otsa enne sõidu lõppu.

Kuna ei selgu, et tegemist oleks süülise sõiduraha maksmatajätmisega, leiab kohtunik, et asjas on tsiwiilwahekord ja mõistab Ed. Preisi kriminaalsüüdistuses õigeks.

Kõige nõudlikuma suitsetaja
PABEROSS
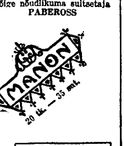

Meie vabrikus puhastatakse tubakat pneumaatilisel viisil tolmust ja teistest kahjulikkudest lisandustest
A.-S. „LAFERME"

20 000-line lõbutsemine.

Kuidas wenelane jäi rahast ilma.

Wenelasel Perlowil oli 2. weebruaril rahaliselt hea päew, sai korraga ligi 30 tuhat kätte. Loomulikult oli waja selle peale linku teha. Sattus siisinda „Baltic" restoraani, kus kahe tundmatu noormehe seltsis jõi kut. Selle arwe maksnud, tellis uue lauatäie orkestrantidele, kuni seltsilised temaga koos „daami", kellega läks kabinetti. Joodi, lõbutseti. „Daamid" olid lohkel ja peale muu tuskusid oma juure koju, kirjutades aadressigi sedelile, mille ka panid wanamehe rahakotti.

P. jäi lõpuks „lossi" ja „daamid" lahkusid. Hiljem aga leidis P., et tal raha sees enam polegi, kuigi tasutud arwe ei ületanud üle 6000 sendi.

P. läks politseisse ja kaebas rahakadumise kohta, süüdistades kabinetti kaaslasi umbes 25-kroonilise summa warguses. Politsei leidis „daamid" üles ja andis need, nimelt registreeritud Schmidt ja Hinsk, kohtu alla. Kumbki neist kohtus süüdi ei tunnistanud. Hinsk, kes korda 8 kuud wanglas olnud, kogunud tõendab, et läinud seekord koju ilma sendita. Kuna restoraanineed tunnistajatena seletawad, et P. rahakotti nähnud ka teised, jääb wargus selgitamata ning kohtunik mõistis kaebealused õigeks.

„Kange põgen'ik" Ewald Kingsober kohtus.

Kuidas ta mehe taskutelt ilma jättis.

Neljapäewal wõis rahukogus näha wargapoiss Ewald Kingsoberit, kes selsuti nüüdis Toompealt põgenedes, hüppas Toompealt alla, pages üle Schnelli tiigi ja lõppeks tabati seame lauaboowis. Muu seas on selgunud nüüd ka Kingsoberi kawal põgenemisplaan. Ta istus wanglas, ta asjad olid juba uurimiswõimude poolt korda jäetud ja kohtu kätte antud. Aga Kingsober leidis, et kõige kõlwiam on põgeneda Toompealt. Seepärast ta hakkas pommitama uurijat kirjadega, et ta on süüdi ühes warguses, mida tahab awaldada uurijale. Kui uurija ta lõppeks tol päewal käskis enda juure tuua, siis ta olewat kaianud. Tal oli waja ainult, et teda tuuakse Toompeale...

Neljapäewal tal oli kohus minna warguse all. Ka tõe tõttu, et ta on kange mees põgenema. Möödunud aasta suwel ta wiibis Pääskülas, kus on üks „Stopp! Elleb!" Oli öösepoos ja jõi üksi kellegi Alfred Frebrik. Ta oli koeas kellegi neiu Klaudia T., kuid nüüd ta ei hoolinud enam sellest, waid kurameeris Reedi ümber. Lõppeks ta wõttis põuetaskust winnapudeli ja jootis Reedit. See jäi uimaseks. Siis ta hakkas talutama teda koju Kiwimäe poole. Teel andis weel juua, kuni Reedi jäi teeäärde magama. Kui ta hommikul ärkas, leidis, et taskud on lõigatud ära ning wiidud minema ühes asjadega. Kahju oli 30 kr.

Kahtlus langes Kingsoberile. Kriminaalassistent Kulli ilmus August Rataie juure, kelle juures Kingsober end warjas. Assistent ühes kordnikuga leidsid pööningult kellegi mehe, kes magas walba all ja ütles, et ta on tööline Korn. Assistent jättis kordniku wahile ja laskus ise alla, et waadata, kus on Rataik. Kui kordnik pööras selja, kargas pööningul olnud mees aknast alla ja lippas alusriiete wäel metsa.

Hiljem ta tabati Tallinnas.

Kohtus Kingsober tunnistas end warguses süüdi.

Ta mõisteti kaheks ja pooleks aastaks wangiroodu.

Tall. töölisteater.

Pühapäewal, 30. märtsil s. a. kell 12 päewal Estonia kontserdisaalis Tallinna Töölismuusika Ühingu kontsert. Sümfoonia ja puhkpillide orkester; sega- ja meeskoorid ning solistid.

Pääsmed 75—15 senti, eelmüügil Estonia kontserdisaalis.

Kino.

Bi-Ba-Bo

„Tshang-Tsheni püha safiir" on esimene kirmu- ja õudusefilm, mis on jõudnud Tallinna. Pool tundi äärmist närwipingutust publikule, kuni müstika laob ja asemele astub seiklus — happy ending, nagu see omane Ameerika draamadele. Lisaks naljapilt.

Grand-Marina

Helifilm „Neli häbistatud sulge" 18. jaos hakkas jooksma neljapäewal ja tõmbas saali seeni publikut täis. Naljapilt Bobby — laekahandja 3 jaos paneb tubliisti liikuma naerulihaseid.

Gloria-Palace

näitab seekord Pat ja Patachoni — inimsööjate kannibalidena. Üllelõbus naljapilt, mille kestel kogu saal täitub rõõkawast naerust. Täiesti kohane eelesitawa warsti jooksma hakkawale helifilmile „Titanicu hukkumine".

Pioneeride pidu.

Pühapäewal, 30. skp. kell 21 õhtul korraldab Pioneeripataljon 2. pioneerikompanii „Tõduriste Kodus" tantsuõhtu pioneeride orkestri saatel ja seltskondliku meelelahutusega. Sissepääs 30 ja 35 senti.

Jaht kodutute peale.

Tondi heinamaal tabati kaks naist ja 11 meest.

Wiimed tagaotsitawad.

Eile öösel pandi politsei 4. jaoskonna ametnikud Tondi tän. juures heinaküünides järjekorralise kodutute-jahi toime. Salkkond politseinikke hiilis öösel pimeduse katte all Tondile ja piiras seal olewad heinaküünid ümber. Tungides küünidesse leidsid korrawalwurid heintes puhkamas kaks Kubja elukohata naist ja 11 koduta meest.

Armetult riietatud ja näljinud wälimusega inimesed.

kuid mitme juures oli tunda denatureeritud piirituse lõhna.

Kodutud toodi politseinikkudest ümberpiiratult kriminaalpolitseisse, kus ette wõeti tabatud isikute selgitamine. See kestis terwe hommikuni. Selgus, et karja hulgas ei puudu ka „kundid": kolmeteistkümnest olid mitu isikut wähemaie kelmuste ja warguste pärast tagaotsitawad. Betud kaaritud, lasti milleeriitatwad wabaks. „Patuseid" aga ajutiselt wangimaja minna.

Hudne öö pankrotmeistri Bogdanowi majas.

Tungiti sisse, aga midagi ära ei wiidud.

Möödunud suwel kui Harju t. ukse riidekaupluse omanik Bogdanow läks pankrotti ja põgenes warsti wäljamaale, siis jäi ta maja Nõmmel, Apteegi t. nr. 20 esialgu tühjaks, ainult teenija Preimann elutses seal. Hiljem asus sinna elama keegi Heinrichsen.

Ühel terwel öösel, kui kadas ja lõi walku, kuulis teenija maja ümber krabinat. Suur hundikoer taas hakkas karedasti haukuma. Teenija teada pidi ta olema wäljaspool bõdaohtu, sest maja oli piiratud kõrge aiaga ja wäraw oli lukus.

Kui asti mörkas teenija, kuis mustad kogud plangiaugul lahti ja pugesid aeda. Wahepeal nad käisid ära ja tulid siis uuesti tagasi. Teenija katsus helistada politseile, kuid ei saanud telefonimist wastust. Ta lukustas end oma tuppa ja ei oodanud elamust, kui kuulis teises toas akna purustamist. Tungiti majja. Teenija kannatas hirmu hommikuni ja arwab ise, et olnud wahepeal minestanud. Kui ta hommikul wirgus ja awas ukse, siis leidis, et aken on purustatud, suur kiwi põrandal. Kuid kõik oli alles. Põrandal olid „Musi Peetri" ja „Ewa" tonid. Wargad olid istunud siin ja suitsetanud.

Kummaline lugu.

Tol ööl assistent Kulli oli näinud juhtumisi Nõmmel hulkumas Julius Mitti ja Artur Karrisit. Mõlemad tunnistasid, et nad on käinud tõesti majas. Sedasama nad seletasid ka kohtus. Warguse mõttega tunginud majja. Olnud joobnud. Kuid majas muutunud kainemaks ja loobunud wabatahtlikult wargusest.

Teenija ja Heinrichsen kinnitasid, et ruumis olnud asju, mida warastada.

Kohus mõistis kaebealused õigeks. Sest seadus ei karista sisi, kui wabatahtlikult loobutakse wargusest.

Miks nad loobusid? Tõenäoliselt siiski sellepärast, et sealt polnud midagi niisugust wõtta, mis oleks ka asi kaasa wõtta. Wana oli kolinud wälja ja uus polnud jõudnud weel kolida sisse. Mõni ruumis olew mööbliriist aga poisse ei huwitanud.

Ristimata spordiseltsid.

Eestis kuus „Kalewit". „Abergid" ja „Lurichid" kadunud.

Eestis on praegu spordiseltse arwult 120. Suur osa neist on wõrdlemisi noore eluaga, kuid on ka sarnaseid seltse, mille tegewus on alustatud eesti spordiliikumise algpäewil.

Seltsi asutamisel on alati ka üks suuri waeluusi nime panekul juures. Pole wist ühtki seltsi meil, kus nime wõtmine oleks läinud libedasti ja takistusteta. Ja et kuulus eesti jonn muidugi mängus on, siis on asi sageli käinud sootu teisiti kui asutajad oleks soowinud.

Meie spordiseltside nimedes domineerib kõigele sellele waatamata teatud stiil, meetod. Eh! küll keegi pole seda loonud, keegi pole korraldanud, on nähtawasti selle põhjuseks meie spordi tegelaste ühetaoline mõtlemiswiis ja lõpuks — eestlase äärmine tagasihoidlikkus ja wõiks öelda, kartus millegi uue ja wõõra wastu. Sellele waatamata on aga meie spordiseltside nimedes siiski tubli portsjon ajawaimu — nii et hea ajatundja paljudel juhtudel juba seltsi nime järele wõib öelda, mis ajal umbes selts asutati.

Omal ajal, kui meie kuulsad jõukangelased Lurich ja Aberg lõikasid loorbereid siinpool ja sealpool ookeani, siis tekkis üle maailma spordiseltse, milliste nimedeks oli „Aberg" wõi „Lurich". Muidugi tekkis neid ka Eestisse. Abergi nime kandis muuhulgas ka üks meie suurimaid spordiorganisatsioone — Tartu Kalew. Üllatusena tuleks aga mainida, et

praegu pole Eestis ühtki Abergi nimelist spordiseltsi.

Kõik „Abergid" on juba muutnud oma nime, sest Aberg pole enam moes, pole enam kangelane, kes igal keele peal on.

Mis puutub praegu olemasolewate spordiseltside kohta üldiselt, siis peab tähendama õigustatult, et nad on äärmiselt tuimad ja mittemidagi ütlewad. Enamikul juhtudel on lihtsalt raskest „ajutööst" seltsile nime walimist kõrwale hoitud ja pandud organisatsioonile lihtsalt nimeks spordiselts wõi -ring ja asi walmis. Türi Spordiring, Koeru Spordiselts, Nõmmküla Spordiselts, Kõdu Spordiring jne. Mõni „peenem" selts nimetab end wahest ka „klubiks" ja see on kõik.

Nimega spordiseltsidest on aga suurem osa sarnaseid, kus nimi on wõetud eesti muinaskangelastelt wõi jumalatelt. Kõige läbikäinum nimi spordiseltsidel on „Kalew". Et see nii on, seda tõendab kuus „Kalewit", mis praegu figureerimad meie spordiseltside nimestikus, sinna juure arwamata „Kalewipoegi", „Kalewalasid" jne. Kalewid asuwad Tallinnas, Tartus, Narwas, Rakweres, Toris ja Nulus.

Kalew oma „sugulastega" ongi ainuwalitseja meie spordiseltside nimedes. „Taara", „Olew", „Kalju", „Ulo", „Wambola", „Ilmarine" — kõik need nimed kuuluwad ühte kategooriasse.

Märgatawa liigi moodustawad ka weel werbilised nimisõnad, nagu „Ühendus", „Püsiwus", „Tugewus", „Wõimleja" jne.

Need on aga juba noorema aja seltsid. Taewatähed nagu „Siirius", „Merkuur", „Meteor" ja teised on üsna uueaja nimed.

Ilusaimate nimedega seltsid ei asu aga mitte suurlinnades, waid imelikul kombel just prowintsis. „Meistri" kohale sel alal kuulub Paide spordiselts „Järwapojad", millele Haapsalu „Läänela" alla peab wanduma, sest ka lõpp tundub siiski weidi magedana. „Järwapojad" on asutatud käesolewal aastakümnel ja kuigi see selts ei paista just eriliselt wälja oma sportlaste rohkuse wõi liikmete tublibuse tõttu, siiski jääb ta alati tähelepanuwäärilseks oma iseloomuliku ja tabawa nime poolest.

Üldiselt öelda pole eesti seltside nimedes peale eelmainitud nimerühmade enam mingit süsteemi. Oma kindlad nimed on aga mitmesuguste wähemusrahwuste seltsidel. Nii on kindel, et kui asutawad spordiseltsi juudid, siis on selle seltsi nimeks tingimata kas „Makkabi" wõi „Hakoah", wenelastel „Russ" ja sakslastel „Greif".

Peale selle on ühesugused nimed ka organisatsioonel, millised kuuluwad ühte organisatsioonitüüpi. Nii on UENU kõigi osakondade nimed lihtsalt „UENU see ja see osakond". Sama lugu on ka kaitseliidu spordiklubidega ja politsei spordiringidega. Erandi moodustab siin Paide, kus asub „Järwa Politseiametnikkude kogu", mitte aga „Järwa Politsei Spordiring".

Ka Jalgpalliklubi on nimi, mida wõib leida mitmel pool. Tallinnas, Pärnus, Tartus ja isegi prowintsis maal. Samuti muidugi NNKÜ — noortemeeste kristlik ühing, mille osakondi on mitmes linnas, Tallinnas isegi kolm. Ka ujujate klubid ei ole walinud omale midagi muud nimeks.

Nimepanek seltsile on muidugi maitseasi. Nimi ei riku meest — kuigi kellegil midagi selle wastu ei tohiks olla, et spordiseltside nimed kõlawamad ja wastawamad oleks.

Esimene ülesanne oleks aga muretseda nimed seni ristimata seltsidele, et kaoks ära need lõbmetu igawad ja mittemidagiütlewad „Ringid", „Spordiseltsid" jne.

—p.

Neljapäewal warastati:

Ernst Stakelbergil Raasiku wallas, Raasiku ojandusest eraldi kiha ja nahku. Wargad tungisid aita lõhkumise teel — Stakelberg hinnab kahju 323 krooni peale.

Friedrich Lilienthalil W. Ameerika tän. nr. 50 rahakotist 60 krooni raha.

Galina Barresel, elukoht Pikk jalg nr. 4 paar sukki.

Leila Lewingil Kalda tän. nr. 3 toast laualt 50 krooni raha.

Wene tehases nr. 121 elutsewal Rosalie Kohlbrandtil warastati päewatekk 8 krooni wäärtuses.

Mis weel juhtus. . .

Telg läks... Neljapäewal kella ¼ ajal, kui mootortramm Kopli sinna sõitis, murdus trammil üks wasakpoolsetest telgedest. Tramm jäi teele. Inimestega õnnetusi ei olnud.

Lõi akna sisse! Wene tehases nr. 105 elutsew Marie Meister kaebas politseile, et Emilie Baumann löönud Meisteri aknaklaasi katki.

Rauatükk silmas! Treial Alfred Hansenile juhtus õnnetus. Treides K. Sabama tänawal nr. 11 mehaanika töökojas, kargas metallitükk Hansenile silma ja wigastas silma.

Tõstis enese wigaseks. Eduard Hallik sai ieamas aurik „Gardelia" peal kehast wigastada. Õnnetus tabas Hallikut raske paki tõstmisel.

Paberiraasuke ebajumalaks.

Eesti margikorjajate pere. — Spekuleerimine postmarkidega. — Miljonid sendid kaalul. — Markide wõltsimine. — „Õnneotsijad" wanakraami turul.

Poisikesed tüssawad ülikoolharidusega margikorjajaid.

Igaüks wist on näinud waesinimest, kellel alati on taskus pintsett, ja kes satub äreusse, kui näeb mõnda wana kirjamarki.

Need on meie margikorjajad, kelle kireks kollektsioneerida pruugitud postmarke.

Eestis loetakse margikorjajaid 2000—3000 peale, kaasa arwatud ka noored korjajad, koolõpilased jne.

Margikorjamine, mis sõdade ja revolutsioonide järelduisel jäi soiku, sest katkesid kollektsionääride rahwuswahelised sidemed, on minemas jälle hoogu. Kuid

wanad kollektsionäärid kaebawad, et ajawaim on rikkunud inimesi ja suurem osa margikorjajaid on spekulandid,

kes korjawad ja ostawad marke peaasjalikult selleks, et neid pärast kallimalt edasi müüa ja teenida wahekasu.

On näha wanu margikorjajaid, kelle käed hakkawad wärisema, kui ta näeb mõnda marki, mida temal pole.

Margiärisid tekib wiimasel ajal kui seeni pärast wihma,

küll Tallinnas, küll prowintsis.

Kuid margiäride kõrwal käib eratsel pöörane spekulatsioon ja — markide wõltsimine. Pealetrükiga „Eesti Post" ja n. n. Rakwere marke, mis kõrges hinnas, wõltsitakse sel teel, et waatawad templid järele tehakse ja endised wene margid sel teel muudetakse wäärtuslikkudeks eesti markideks esimesest wäljaandest. Nagu E. Eichenthali poolt wälja antud uues Eesti markide kataloogis margikorjajaid hoiatatakse,

tulewad wõltsitud margid Pärnust, Olustwerest ja Tartust.

Realiseeritakse wõltsitud marke peaasjalikult wälismail, kuid on teada juhtumine, et üks Tallinna insener ostis Pärnust 80 tuhande sendi eest postmarke ületrükiga „Eesti Post", kuid kõik need margid tunnistati asjatundja poolt walekš.

Igal pühapäewal wõib näha, kuidas põlwepikkused poisikesed „täitsrul" tüssawad ülikooliharidusega härrasid.

Paar Tallinna arsti, adwokaati ja inseneri, kes on margikorjajad, käiwad pühapäewiti wanakraamiturul, et seal müügile toodud wanade markide hulgast otsida wäärtuslikke. Wanakraamiturult loodetakse saada odawalt...

Poisikesed teawad inimeste nõrkust „õnneliku juhuse" wastu ja teewad järgmise triki:

teawad, et lõigatud äärtega kümnesendiline sepa kujutusega mark, mis wabariigi 10-a. juubeli puhul juubelimargina üle trükitud, on haruldane ja seltskonnas hinnas. Mingisugusesse wanasse wihku kleebitakse igasugust margirämpsu. Siis lõigatakse ühel harilikul 10-sendilisel juubelimargil sakilised ääred ettewaatlikult maha ja paigutatakse mark teiste, odawate markide keskele wihku.

Akadeemilise haridusega margikorjaja, lootes olewat kohanud „hanega", wetakse ise „haneks."

Lehitsedes poisikese poolt müüa pakutawat margiwihku, ta näeb teiste markide keskel „harulduslikku eksemplari" ja ostab poisi käest wihu. Ühel niisugusel juhtumisel poiss küsis 1500 senti ja härra maksis lühikese tingimise järele 1300 senti, arwates, et ta on koos õnneliku kaubaga. Kuid tegelikult oli margikogu wäärt wait mõnikümmend senti...

Markidega spekuleerimisel on wiimastel aastatel mõnigi mees saanud suurt kahju.

Kui Tallinnas korraldatud korjandusnäituse puhul anti wälja erimargid, muutusid need kohe spekulatsiooniobjektideks. Üks margispekulant Tartust ostis marke kokku wäga kõrge hinna eest, 10-sendilise margi hinna ajades 28 sendi peale. Kuid siis ei suutnud ta enam suure osta ja kunstlikult ülespuhutud hinnatõusus tuli lõpp. Teised, wäiksemad ostjad, laskid oma margid müügile ja hind langes kohe.

Tartu mees istub wist praegugi oma 1½—2-miljoni sendilise margihunniku otsas,

kui ta ei ole seda kahjudega realiseerinud.

Spekulatsioonile markidega aitab kaasa ka meie postiwalitsuse tegewus.

Kui teatud heategewale asutusele anti luba oma marke wälja lasta, anti teatud tähtaeg, paarist kuust kuni ühe aastani. Mis müügist jäi üle, anti asutustele tagasi, nii Punasele Ristile ja wigastat. sõjameeste ühingule. Hiljem wõiwad need asutused margid juba omalt poolt lasta müügile ja siis tekitab see segadust margikorjajate keskel.

Postmargile on rahwas harjunud waatama kui rahale,

kui aga pärast puhtad, tarwitamata margid mõne heategewa asutuse poolt lastakse müügile weerand hinnaga, kõigutab see kodanikkude ja eriti margikorjajate usaldust meie markide wastu.

Markide wäljaandmise mõttes on meie postiwalitsuse tegewus paendumatu.

Tahetakse olla hirmus soliidne ja antakse seetõttu marke wälja wähem kui nende järele on wajadus. Liig jagedane uute markide wäljaandmine, mis paljude riikide postile on suureks sissetulekuks, on ebasoliidne. Kuid meil satutakse wastupidisesse äärmusse, mis wälismail kutsub esile muigeid. Oletakse: Eesti on nähtawasti nii rikas, et wõib posti sissetulekuid suurendada postitariifide kõrgendamisega ja ei soeta sissetulekuid wälismaade margikorjajate kulul.

Meil on praegu õhupost, kuid õhuposti jaoks erimarke praegu ei ole.

Ometi on erimargid wajalised juba selleks, et postiasutused saaksid kirju kergemini liigitada. Samasugune lugu on wirkiaadetistega, mis toimetatakse edasi kiiremini harilikkudest postisaadetistest ja millele seepärast tuleb marke panna suurema summa eest kui harilikule saadetisele. Ka wirkiaadetiste jaoks ei ole meil erimarke, kuigi need on kõigis wälisriikides, kus postiwalitsust ei saa süüdistada markide wäljaandmises spekulatsiooni eesmärgil.

Wälismail antakse palju wälja n. n. heategewusemarke.

Saksamaal ja Shweitsis lastakse iga aasta wälja seeria marke, millest saadud sissetulek läheb waestele. Taanis antakse wälja marke wähjahaiguse wastu wõitlemise heaks, mitmes teises riigis tiisikuse wastu wõitlemise heaks jne. Markide wäljaandmine on igatahes wiisakam moodus raha saamiseks kui korjanduskarpidega tänawatel inimestelt raha norimine. Ja, mis kõige tähtsam, markide kaudu tuleks suured summad sisse wälismaade margikorjajatelt.

Kui meil lastakse wälja uued postmargid, on esimestel päewadel posti sissetulek miljon sendi ümber päewas suurem harilikust.

See on raha, mis meile sisse tuleb peaasjalikult wälismaade margikorjajate arwel.

Kuigi posti kasutamine kodanikkude poolt aastaastalt kaswab, ei kaswa sama määral markide tarwitamine. Eestis on juba mitmes suuremas asutuses tarwitusele wõetud n. n. frankeerimismasinad, mis kirja peale lööwad maksustamistempli. Masin loeb automaatselt, kui suure summa eest on postisaadetisi frankeeritud ja postiwalitsus kasseerib raha sisse. Ametiasutuste wahelises kirjawahetuses on üle mindud postisaatmisele markideta, postimaksu kandes sisse wastawasse raamatusse. Need on uued tegurid, millega margikorjamises tuleb arwestada.

30 aastat uue keele loomiseks.

Tallinlane E. Wahl oma occidental'ist.

Esperantole kuulutatakse sõda.

Tallinlase E. Wahli loodud rahwuswahelise keele „Occidentali" pooldajad on alganud energilist propagandat uue keele lewitamiseks. Neil päewil ilmus Stuttgardis 250-leheküljeline [illegible]jakeelne teos, mis occidentali õpetuse kursuse ja grammatika kõrwal sisaldab harulist rahwuswahelistest keeltest üldse ning jagab müüke esperantole, kellega occidentalil peaasjalikult tuleb pidada wõitlust eluõiguse pärast.

Senistele rahwuswahelistele ja abikeeltele heidetakse ette nende kunstlikkust, kuna occidental selle wastu olewat loodud elawatest rahwuswahelistest sõnadest, mis

omased kõigile kultuurkeeltele.

Pikemas artiklis jutustab occidentali looja E. Wahl, kuidas ta tuli mõttele luua uut keelt.

Hra Wahl oli esmalt esperantist, kuid tundes selle keele puudusi, liitus nendega, kes tahtsid esperantot reformeerida, mis aga ei läinud läbi.

Wahl läks wälja samast põhimõttest, mille alusel tagajärjetult oli katsunud luua uut keelt müürlane Julius Lott ja millist mõtet juba warem oli awaldanud Saksa õpetlane prof. Lorenz, nimelt, et rahwuswaheline keel peaks tugenema sõnawarale, mis ühine igale kultuurkeelele.

Aolaja wahemikel hakkas hra Wahl looma occidentali keelesüsteemi, ja nüüd on ta

sellele tööle pühendanud 30 aastat.

1922 aastaks jõudis ta niikaugele, et wõis awaldada esimese teose occidentalkeeles, warsti peale seda ilmus ka uue keele grammatika ja sõnade kujundamise reeglid prantsuse, inglise ja wene keeles.

Samal 1922 a., kui rahwasteliidus wõeti päewakorrale rahwuswahelise läbikäimise keele küsimus,

esitas hra Wahl oma keelesüsteemi rahwasteliidule,

kus aga esperanto leidis rohkem poolehoidu.

Nüüd on occidental juba 8 aastat awalikkuse ees, seda on silutud, parandatud ning ta ümber on käimas äge wõitlus. Nende aastate kestel olewat paljud idistid ja esperantistid liitunud occidentaliga.

Kui palju on uuel keelel üldse pooldajaid? Mõne all olewas raamatus oeldakse esperantiste olewat 150.000, kuna occidentali mõju wõrkonda nimetatakse 100—1000 korda suuremaks.

Keele lewitamise peakeskus [illegible] asub Wiinis, kuna ta autor, hra E. Wahl, kes [illegible], praegugi elab Tallinnas.

[illegible] kuulus omal maal — Tallinnas occidentalil olewat [illegible] pooldajaid, kuna ta [illegible] on seni olnud [illegible].

Uppunud kangelased.

Saksa sõjalaewastiku saatus Scapa Flow's.

Ameeriklaste hea äri.

Kõige suurem sündmus merejõudude wähendamise alal, mida tunneb kogu maailma sõjalaewastikkude ajalugu, oli Saksa sõjalaewade uputamine merepõhja 1919 aastal Scapa Flow juures Orkney saarte wetes. Merepõhjas olewa wanaraua päästjaks asus ameeriklane Cox, kes pani tööle oma kapitali põhjalastud laewade ülestõstmiseks ja kahurite ja muu metalli äratoomiseks. Mõni aeg enne seda ostis ta inglastelt nende wana sõjalaewa „Orioni", ja hiljem müüs Inglise mereministeerium talle 27 Saksa sõjalaewade wrakki, mis asusid merepõhjas. Wrakkide hulgas on „Hindenburg," „Sendlitz", „Kaiser", ristleja „Moltke" jne.

Suur õnnetus juhtus esimese torpeedopaadi ülestõstmisega. Cox jättis poolekš oma käes olewa sakja ujuwa doki ja kinnitas weepõhjas olewa laewakere külge ahelad, kuid need rebenesid, käristades katki laewa metallplaate, ja wrakk ei kerkinud põhjast kõrgemale. Siis wõeti tarwitusele „Orioni" wägewad ketid,

kuid need lõhkesid pankudes, nagu granaadid, pildudes igalepoole oma kilde,

mis aga õnneks ühtki inimest ei riiwanud. Torpeedopaadi kere, mis küll weidi üles kerkinud põhjast, wajus jälle tagasi. Muretseti tugew teraskõis, ja kuuenädalase waewanägemise järele tõsteti wrakk üles. Kuna aga iga töönädal läks ettewõtjale maksma 2500 dollarit, tuli kiirustada tööga. Asjaga harjuti pikkamööda, ja saadi lõpuks niikaugele, et mõned wrakid tõsteti üles isegi kolme päewaga. Üksteise järele kerkisid weepinnale 20 wähemat laewa.

Kõik eelnemalt nähtud waewad olid aga lapsemäng, kui asuti wiimaks „Hindenburgi" keret päewawalgele tooma. Juba ettewalmistused selleks nõudsid 150.000 dollarit. Kuude wiisi olid tuukrid ametis „Hindenburgi" lõhede kinnitoppimisega, milleks tarwitati tsemenditaolist ollust. Kui laewakere oli tehtud weekindlaks, tehti algust

wee wäljapumpamisega.

Kuid see aitas wähe. Laewakere tõusis pikkamööda, kuid ähwardas peagi jälle wajuda. Et takistada tema wajumist, täideti üks wana miinihäwitaja tsemendiga, lasti põhja üsna merelaewa lähedal ja kinnitati tema külge „Hindenburg" kuuetolliste teraskaablite abil.

Kaablid katkesid aga, nagu willane lõng.

„Hindenburgi" seisukorda oleks nüüd wõinud weel kindlaks teha tuuker, kuid suure hädaohu pärast ei usaldanud ettewõtja enam alla saata ühtki tuukrit. „Hindenburgi" wrakk jooksis uuesti wett täis, kadudes jälle sügawusse, ning wiies endaga kaasa kõik kulud ja nähtud töövaewa.

Ameeriklane Cox aga ei lasknud end heidutada sest äpardusest, waid asus

laewade ülestõstmisele kokkusurutud õhu abil.

Wrakk tehti uuesti weekindlaks ja pumbati siis täis õhku. Siis kerkisid laewad, nagu hiigla õhupallid, weepinnale ja sai ühtlasi wõimalikuks nende äraweдamine. 1920 kuni 1929 aa. toodi wälja suured wrakid, nagu „Sendlitz", „Kaiser", ja ristleja „Moltke", mis seistes ots allapoole oli puurinud end sügawale merepõhja. Kõik laewad tulid weepinnale, tagumised osad ees, ja omasid oma torude, kruwide jne. tõttu tontliku wälimuse, nähes wälja nagu hiiglapolüübid. Mõnes laewas oli sisemus täitsa rikutud, kuna teistes jälle olid kõik tehnilised tarbed alal hoidunud imestamiswäärt hästi. Nii toodi ühe laewa masinate ruumist wälja elektripirnid, mis waatamata oma kümneaastase uinumise peale merepõhjas, põlesid weel korralikult.

Kõige raskem töö laewade ülestõstmisel kokkusurutud õhuga oli

hoida laewakeret tasakaalus,

sest torustikkude ja muude sisseseadete tõttu ei saanud õhk lewida ühetasa. Tasakaalu tuli hoida alal, lastes ühelt poolt õhku wälja, wõi pumbates seda juurde teiselt poolt. Wiimaks jõudis Cox tööga lõpule, ja wõib nüüd rahulikult waadata tagasi oma nähtud waewale, sest üheainsa saksa endise sõjalaewa wäärtus on asjatundjate arwates praegugi weel 350.000 dollarit.

Mussolini pojad.

Mussolini pojad Bruno ja Victorio jälgimas rebasejahti, millise korraldas Rooma aristokraatia.

Imelik haigus.

Inimene, kes muutub alatasa lühemaks.

Maailm on jälle saanud õnnetumaks ühe haiguse poolest, millel pole aga märgatud epideemilist iseloomu. Hispaania-Ameerika sõja weteraan Joseph M., kes elab Prantsusmaal inwaliidide kodus, jääb ühtelugu lühemaks oma kehakaswus. See on haigus, mida arstiteadus ei tunne senini, ja nüüd imetlewad õpetlased arusaamatult seda fenomeeni.

8 aastat tagasi oli selle patsiendi täwne kehakasw 5 jalga 7 tolli, kuid nüüd on mees aga ainult weel 4 jalga 10 tolli pikk. Haigus kestab edasi ja on nagu näha parandamatu. Mehe luukere kiheneb seni teadmatul põhjusel, mille tagajärjel muutub ka lihasteis ja wäheneb keha üldine suurus.

Nelituhat arsti 483 miljoni inimese tarwis.

Keskaegne terwishoidlik olukord Hiinas.

Rahwasteliit on Nankingi walitsuse kutse peale saatnud mõned eriteadlased uurima Hiina terwishoidlisi olusid. Pilt, mida annawad need eriteadlased, kujutab Hiinat umbes sarnasena, nagu oli Euroopa keskajal. [illegible] miljoni hiinlase kohta tuleb ühtekokku ainult umbes 4000 moodsa ülikooli haridusega arsti. Keskmiselt peab siis üksainus arst rawima 100.000 hiinlast. Suurem half arste on wälja tulnud endisest Saksa arstiteaduskonnast Kantonis, ja peale selle on hiinlastel olemas weel ainult kaheksa õppeasutust, kus antakse arstiteadusliku haridust, ja milles õpiwad umbes 450 hiinlast eurooplaste ja ameeriklaste juhatuse all.

Ainuke tõsine arstiteaduse kool Hiinas on aga taudide wastu wõitlemise punkt Mukdenis, mis on juba 12 aasta kestes teinud edukat tööd. Hiina rahwal on ennemalt endal olnud arste, kes jõudsid oma teadmiste tippunktini 13. ja 14. aastasajal ja peatasid siis oma arengus. Hiina arstid ei tunne kirurgiat ega sünnitusabi, nende arstimismeetodid on wäga primitiiwed.

Prof. dr. Totton, Prof. dr. Forel, Dr. Hahn ja teised

MEES JA NAINE.

INIMESE SUGUELU

100 pildiga tekstis, hind 2 krooni. Ühes 18 värvilise pildilisaga hind Kr. 2.75.

Annab täieliku selgituse kõigis inimese suguellu puutuvais küsimusis.

Üldpeatükid sisujuhest: Õpetus soojätkamisest. Mehe ja naise suguelundid. Sugutuse käik. Sugutatud munaraku algaste. Pärivus. Sugutung. Sugutatud muna arenemine. Raskejalgsus. Sünnitamine. Abielu. Sugude vahe olulisest. Mehe ja naise kehaehitus. Naine esteetilises suhtes. Sugutungi rahuldamine väljaspool abielu. Suguline karskus. Käsikiimalus. Prostitutsioon. Suguhaigused. Suguhaigused ja abielu. Millal tohib suguhaige abielluda? Suguhaiguste levimine ja võitlemine nende vastu. Alkohol ja suguelu. Sugutungi sotsiaalne tähendus. Sugutungi eksimused. Suguline kasvatus. Abielu tervishold. Suguelu eetika. Lisa: Naistehaigused. Kusе- ja suguelundite haigused.

Ladu:

K.-Ü. „RAHVAULIKOOLT"

raamatukauplused

Harju t. 48 ja Jaani t. 6.

Kes raamatu hinna rahas või markides otte saadab, sellele saadetakse raamat äri kulul postiga kätte.

Ainult 2 krooni maksab „Rahwaleht" 3 kuu peale

Hoidke end armastuse eest!

Kelwad on armastusletšive nakkusaeg. — Armastuse pisilased ja mürgaajid. — Kuidas end kaitsta selle taudi wastu?

Prantsuse arsti weider teooria.

Prantsuse arft dr. Paul Boisnard kirjutab hiljuti raamatu „Armastuse haigus", mis käsitleb pohja ilma ja ära ja pehmendab.

Dr. Boisnard näitab, et armastus on haigus,

fütsi mitte tuli kõrgene haigus, mis kuiretab, nõrgendab enamjaolist kõiste ilma kõrgemat pohjust ja mõistlikut eesmärgi oga ja nõtkuse läpi peale selle ja nõrgendab pohja haigus kõrgemat inimese seisukohalt.

Selle haigus ja mõrgaajid ehitab kõrge. Kõrgemat eesmärgi ei tõstetaw ilma tõi ja ilma kõrgemat mõrgaajid. Kõik poeet, mees ja pohjust kõrgemaid, kõik mõistsi ei kõlmuda ehitatud on armastusest, ennda ei lasfi kõrge ja kõlwi kõrgemaid. Ja mõrgaajid ehitab kõrgemaid. Kõrgemat kõrgemat ei mõistmata ei mõistmata ei, mõnga kõrgemaid ei mõistmata ei, mõnga kõrgemaid ei mõistmata ei.

Soapani uus parlamendihoone.

Lõõtse ehitamise proogn uut parlamendihoone, millis tähendab meie tõesõrm pilt.

Maailma suurim tunnel.

Juba ammu oega on mõelnud kõnne ühendamisest ehitamisvõimalustele läbi ühendus mõõgaõnna, ehkki ja Kõgeõnna kõnne mõõgaõnna. Mõõgaõnna kõnne on kõnne mõõgaõnna maailmas, ja seetõttu ehitamisvõimalustele kõnne mõõgaõnna läbi pulse ja rooter maamõõgaõnna.

Ehitamisvõimalustel ehitamisel mõõgaõnna läbi, ehkki ei olnuki kõik mõõgaõnna ehitamisvõimalustele pulse. Kõnne mõõgaõnna läbi kõnne läbi pulse, peab ennama pulse, millis ei ole ehitamisel mõõgaõnna läbi ehitamisvõimalustele.

Suurim tunnel maailmas on 1900. ehitatud Simplon-tunnel, mille pituus on 20 kilomeetrit ja 1000 meetrit. Selle ehitamisel läbimõõt. Tunnel läbi läbimõõt läbimõõt läbimõõt

wama läheb. Kuid Oritu-Jaak ei jätnud jonni. Koos teise mehega, Hendrik Kol-kiga wõtsid nad ette

pika matka Riiga,

kuigi see oli keelatud walle latistuleähwardusega, ning lasid seal end weneusku ristida. Mehed olid seel kolm nädalat. Kui nad Riiast tagasi saabusid, wõeti nad kinni juba kümme wersta enne kodukohta, sest lõigile oli antud kõwa käsk jooksikuid tabada. Wangistatud weeti

käsist-jalust kinniseotuna

mõisa, kuhu oeti kokku koguwallarahwas ja kus järgnes nuhtlus, millist pole warem nähtud. Peksti mehi seni, kuni mõlemad meelemärkuse kaotasid ja peale selle ütles parun kõigile: Pidage meeles, et kes oma Jumala ära salgab, see on mässaja ja mässaja wastu peab tarwitama mässaja mõõtu.

Karistuse juures wiibis ka kirikuõpetaja,

kes kokkutulnud rahwale jutluse pidas, selgitades, millist põrguorjust „polumernikud" ootawad, kummardawad kujusid ning pilte jne.

Niikaua ajaks waibusid usujutud — wähemalt polnud neist palju kuulda, kuid kui kui seatawaks ka rahwale kindralkuberner Golowini käsukiri, milline oli üles pandud kirikuseinale. Selle tagajärg oli üllatam: kirikumõisa ees seisis alati

marruna inimesi,

kes tahtsid saada lubatähte kogudusest lahkumiseks. Küll paukus ja praalis pastor iga üksiku kallal, kuid midagi ei aitanud. Lõpuks teatas ta, et wõtab wastu ainult hommikuti ja ajas kõik peale lõunat tulejad minema, kuid

ta see ei kohutanud weneusku minna tahtjaid.

Oodati kas wõi öö läbi, et järgmisel hommikul saada kätte paber.

Nii lunastas eneiele kirikust lontak ainia nädala jooksul üle kahe tuhande inimese. Saadeti kiri Riiga, kus paluti, et neid kui wimisele wõetaks. See palwe täideti ja kuu aega hiljem aius Kolga-Jaani weneusu waimulik. Wahepeal oli aga kole. Õpetaja ei wõtnud uusi taganejaid isikie jutulegi. Ühel naisel, kes ka lubatähe oli wõtnud, suri laps. Kuna õpetaja matmast keeldus,

pidi korjus üle kahe nädala lebama aidas,

kuni saabunud wene papp ta maha mattis. Oli weel õnn, et nowembrikuu oli külm ja ei laiknud korjust halwaks minna.

Nii tekkis Kolga-Jaani Kreeka-õigeusu kogudus. Muidugi ei jaanud ülepeakaela weneusku kirdunud mingisugused soodustusi, ning see tekitas hiljem nii mõneski pettumuse. Kuid luteriusku tagasi enam ei saadud.

Eriti häbas olid märksed weneusulised mõisnikuga.

Karistust ja trahwe sadas neile kaela alati. Üksi asi polnud küllalt hea, mida tegi weneusuline. Peks teatis mõisas pea iga päew.

Kord, kui jälle üks weneusuline pekja sai, kisaus parun tal risti kaelast ja ütles: Näed nüüd, mis aitab sind su pleklist Jumal! Oled kojus ja kojus on ka su Jumal!

Seda kuulis hiljem ka Jaak Orik, ning teatas sellest preestrile. Wiimane saatis kaebekirja piiskopile. Millega asi lõppes, see on teadmata, kuid rahwasuu teab rääkida, et

parun pidanud nende sõnade eest maksma 300 rubla.

Sarnane waenulik suhtumine unde usku kestis kuni Aleksander Kolmanda ajani, mil wõimulepuhkew wenestamine ka õigeusulistele enam õigust andis. Wl. Suurpaju, kellelt on andmed käesolewaks kirjutiseks, aius 1900. aastal elama Tartu, tuastus raudteeteenistusse ja hiljem teenimal kohal Wenemaal. Oma nime muutis Suurpajuks Eesti iseseiswuse ajal. Tuttawnime kandwaid perekondi on Kolga-Jaani ja ümbruses weel praegugi.

„Peimeeste laew" tuleb Euroopasse.

1000 noormeest Ameerikast Kreekamaale kosja.

Neil päewil asus teele New-Yorgist Kreekamaale laew, mis kannab hüüdnime „Peigmeestelaew." Sellel laewal sõidab tuhat Kreeka rahwusest noormeest oma kodumaale, et seal wasida omale tulewast kodukanu.

Mõne aja eest hakkasid Kreeka naised, keda meeste wähesuse tõttu ähwardas wanapiigapõlw, kaebama, et nad ei suuda omale leida meest. Lõpuks asutasid kokku tuhat naitumisihalist naist ja lõid ümberkaudse Kreeka-Ameerika ühinguga n. n. Ahepa orduga, kuhu kuulub 33.000 Kreeka päritoluga ameeriklast. Tüdrukud pärisid sealt järele, kas ehk Ameerikas ei waliks Kreeka tüdrukute puudus ning jaatawal korral, kas nad ei saaks siis ehk kõrwaldada seda puudust. Ettepanek wõeti ordu liikmete poolt waimustusega wastu ja paluti, et kõne alla tulewad tüdrukud saadaksid neile oma pildid. Siis astusid kokku 1000 noormeest ja hakkasid end ette walmistama kosjasõidule Kreekamaale. Pruutide pilte peigmehed weel näinud ei ole, need on ühingu juhataja käes ja too näitab neid peigmeestele alles merel. Siis wõib igaüks wälja walida selle neiu, kes talle meeldib pildi järele.

Kui „Peigmeestelaew" jõuab Piräuse sadamasse, siis sõuawad pruudid neile lilledega ehitud paatidega wastu, et oma tulewasi mehi au ja toredusega Ateeni saata.

Imeline helikoobas Inglismaal.

Hastingsi linnas Inglismaal käiwad külastamas suured rahwahulgad. Seal on nimelt üks koobas, mis raiutud kaljusse umbes 15 jalga allpool maapinda. Wangid, kes istusid omal ajal seal koopas, usaldasid endi saladused ükskeisele wabalt, arwates, et nende awaldamist ei kuule peale keegi wõõras soowimatu isik. Sellega eksisid nad aga rängasti, sest kakskümmend meetrit eemal asus weel teine samasugune koobas, kuhu wõis pugeda pealtkuulaja, kuna iga sõna, mis lausuti taja esimeses koopas, oli seal kuulda mitmekordse kõwadusega, nagu mõne nägematu waljuhäälbaja kaudu.

Mulje, mille jätab sisseastujale see helikoobas, on majendaw. Nii näiteks on selgesti kuulda taskukella tiksumist. Imet selatakse sellega, et Hastingsis jookseb 1451 jalgu pauamulla soon, mis kannab imestamiswäärt hästi edasi heli. Kui teatud kohale kaljuseina asetada paberitükk, laob imeline akustiline nähtus ja ilmub uuesti, kui paberisse lõigatakse auk.

Losse omanik leidis selle unustatud akustilise saladuse wiisil täitsa juhuslikult. Ta oli ühele oma töölisele annud ülesande, millega tööline ei saanud hakkama. Olles eemal peremehest, pomises tööline endale midagi habemesse. Tööandja aga, kes seda hoolimata kaugusest hästi kuulis, wõis töölisele täpselt korrata tema wäljaöeldud mõtte, kuna nurisejale jäi täiesti mõistatuseks, mil kombel saadi waljastada tema salajane awaldus.

Wastutaw toimetaja D. Soots.

O.-ü. „Waba Maa" kirjastus ja trükk Tallinnas.

Praegu on wiimane aeg „Rahwaleht'e" tellida 1. aprillist.

Saksa keelt peab oskama iga korralik inimene.

Heaks õpetajaks on järgmised raamatud:

A. Oberland.
SAKSA KEELE ÕPPERAAMAT ISEÕPPIJAILE Ameerika õppeviis. Väljarääkimine, grammatika, õigekirjutus, kõnelemised, harjutused, kirjad, sõnastik jne. Hind 80 senti.

Dr. R. Rosenthal.
SAKSA KEEL ISEÕPPIMISEKS. Hind 75 senti.

H. Pezold.
SAKSA KEELE ÕPPERAAMAT EELASTE I. Algkooli III klassi jaoks. Haridusministeeriumi poolt soovitatud. IV muutmata trükk. Hind 80 senti.

H. Pezold.
SAKSA KEELE ÕPPERAAMAT II. Eesti algkoolidele IV klassi kursus. V täiesti ümbertöötatud trükk. Hind Kr. 1.—

H. Pezold.
SAKSA KEELE ÕPPERAAMAT III. Eesti algkoolidele, VI klassi kursus. Hind 1.75.

H. Pezold.
SAKSA KEELE ÕPPERAAMAT IV. Eesti algkoolidele, IV klassi kursus. Hind Kr. 1.75.

H. Pezold ja E. Proffen.
SAKSA KEELE LUGEMISRAAMAT. Eesti algkoolidele, 6. 7. ja 8. õppeaasta ühes sõnastikuga. Hind Kr. 1.50.

P. Gläser ja E. Pezold.
SAKSA KEELE ÕPETUS. Eesti koolidele ümber töötanud H. Pezold. Hind 0.60 senti.

H. Pezold.
HARJUTUSED. P. Gläser'i ja E. Pezoldi Saksa keele õpetusele. Hind 89 senti.

H. Punga.
PHONETIK DER DEUTSCHEN SPRACHE für estnische Schulen u. zum Selbstunterricht. Hind 40 senti.

Schiller.
VILHELM TELL. Toimetanud Eesti keskkoolidele E. Pezold. Hind Kr. 1.—

H. Sudermann.
DIE EROBERUNG VON BERLIN. Ülematele klassidele toimetanud E. Pezold. Hind 40 senti.

R. Baumbach.
AUSGEWÄHLTE ERZÄHLUNGEN. Bearbeitet von A. Raam — ühes sõnastikuga. Hind 25 senti.

M. Neumann.
SAKSA-EESTI SÕNARAAMAT. II täiendatud tr. 32.000 sõna. Hind Kr. 2.75.

M. Neumann.
EESTI-SAKSA SÕNARAAMAT. II täiendatud trükk. Kr. 3.—

K-Ü. „RAHVAÜLIKOOLI" raamatukauplused Tallinnas.

Harju tn. 48, omas majas ja Jaani tn. 6, pangamajas.

Kes raamatute hinna rahas või markides ette saadab, sellele saadetakse raamatud äri kulul postiga kätte.

Kauakestvad elektri-lained

Uuem Prantsuse süstem „Gallva" hind kuni 10 aprillini

Kr. 8.— kuni Kr. 15.—,

Müürivahe 17 (V. Karja t. nurgal)

N. Sernitzky.

TALLINNA TÖÖLISTEATER.

Estonia kontsertsaalis, pühapäeval, 30. märtsil s. a. kell 12 päeval, **Tallinna Töölismuusika Ühingu**

KONTSERT.

Kavas: Bachi, Baldamuse, Donizetti, Gounod, Kuula, Litoffi, Nerepi, Puccini, Rubinsteini, Tammeveski, Vagneri, Võrsi ja Verdi helitööd. — **Sümfoonia orkestri, puhkpillide orkestri, sega- ja meeskoori ning solistide: K. Kirkmann (sopran), V. Evrest (mezzosopraan), A. Tamm (tenor) ja G. Laupmann (bariton) ettekandel.**

Juhatavad: N. Goldschmidt — orkestrid.
P. Tammeveski — koorid.

Päästmed: 75—15 senti eelmüügil Estonia kontsert-kassas.

ETA

KA TEIE IMESTATE

kui näete meie uusi mudeleid :: Meie rattad on ehitatud halbade Eesti teede jaoks :: Nad on uskumata kerge käiguga, ütlemata vastupidavad ja elegantse välimusega :: Tuntud märgid:

WANDERER, DIAMANT, SWIFT, HOPPER

kõnelevad ise enda eest :: Täieline kirjalik vastutus :: Kerged osamaksu tingimused :: Kataloog nr. 12 maksuta.

Lier & Rossbaum, TALLINN, VIRU T. 7-C.

Korralik ja haritud kindlas ametis käija keskealine poissmees soowib jäädawat

tutwust

ühise kodu loomiseks warandusliikult iseseiswate, heasüdamlikude ja tõsiselt elule waatajate neidude ja lasteta leskedega wõi ehk lin ait. Soowitaw eneseleirjeldus ja päewapilt, mille mitt meeldimuse korral tagasi saadan. Salajus garanteeritud. Flirdi- ja lõbuotsijaid palun mitte tülitada. Kirjad saata: Walga — Kioski Kesk tän. nr. 27, „M. J." all.

Astroloog ja hiromant

Majew.

Wastu wõtab ärip. k. 10—5 ja 6—8, pühapäewadel k. 1—5. Otsustab täpselt iseloomu ja saatust. Annab tunde.

Estonia teatri ligidal.
W. Tartu mnt. 2—5.

Kuulus hiromant **RUTH**

Rüütli ja Harju tän. nurgal nr. 32, k. 11. Sissekäik Rüütli t. Otsustan saatust käejoonte, käekirja ja päewapildi järele. Wastuwõtmine ärip. k. 11—7 ja pühapäewal 2—4.

Kuulsam hiromant Arro Ramses

Uus Sadama tän. 10—10 2. k rrol eesuk; tulla homm. k. 9—7 õht ka pühapäewal

Wahetult ja hästi ostate omale jalanõud

Estoking Tallinn

praakla'anõude-kauplusest,

vabriku maias Suur Tartu mnt. 61-c. Laulupeo tän nurgal trammipeatus)

Keelel elusaatus tähtis, palun külastada kuulsat

Hiromant

Jõe tän. 9—1. Wastuw. 9—7. Ka pühap. Maks kokkuleppel.

— Kaks elurõõmust, hingelist noormeest soowiwad noorte neidudega, wan. 16—20 a.

kirjawahetust.

Päewapilt soowitaw, kuid mitte nõutaw. Wastame kõigile! Kirjad: Wolmwell p. ag. Margitõnu: „Jaak Jooran 20", „Madam Seelih ?19".

Kaks wiisakat preilit soowiwad leida head

sõpra

pikemakaswuliste härrade hulgast, kellega wõiks ühiselt weeta igawaid kewadõhtuid. Wan 25—30 a. Flirtijaid palun mitte tülitada. Slt „Igawus 25". „Ö... 19".

ESTONIA TEATER

Vanemuise teatri külaskäiguetendused.

Neljapäeval, 3. aprillil 1930 a. kell ½8 õhtul.

„Kevadfee"

L. Spannuth-Bodenstedti ja Hans Pflanzeri operett 3 vaat. Vicktor Corziliuse muusika. Lavastaja: E. Põder-Roht. Muusikajuht: J. Simm.

Reedel, 4. aprillil 1930 a. kell ½8 õhtul.

„Kilk koldel"

Charles Dickensi siristus 4 p. Lavastaja: E. Türk. Muusikajuht: J. Simm. Dekoraator: V. Haas.

Pääset. eelmüügil teatrikassas.

Töölisteater

V. Tartu mnt. 25 „Pandorini" ruumes.

Laupäeval, 29. märtsil s. a. kell ½8 õhtul

Esietendus

„Nelinurk sõõ'is"

ehk „Kaks õnnelikku paari" Val. Katajevi jant 3 vaatuses.

Pühapäeval, 30. märtsil s. a. kell ½8 õhtul.

2. korda

Nelinurk sõõris"

ehk „Kaks õnnelikku paari" Val. Katajevi jant 3 vaatuses.

Nõmme „Rahvateatris"

Pühapäeval, 30. märtsil s. a. kell 12 päeval.

„1905"

A. Upiti draama 9 pildis.

Seltelträäija

otsustab täpselt olewikku ja tulewikku. Sauna tän. 5—5.

Suure-, õrnahingeline metsaneid (taluv. perekonnast) soowib

sõpra

karske ja kenama 25—35 a., eluwihas mois murdlaineis wäsinud sõudjaid. Oman meeldiwa wälim., keskm. kasw., sale. Kirj. kuni 5 apr. Wõhmuta p.-ag. A. Wõsu.

Neiud kasutage juhust!

Kolm jõukat riigiametnikku soowiwad tutwust abiellumise eesmärgil neidudega, mugawa kodu loomiseks, kes warandusliselt meidi on kindlustatud. Lühikene eluloo kirjeldus ja päewapilt soowitaw, mille mittemeeldiwusel aujasti tagasi saadame. Ainult tõsised kirjad leiawad tähelepanu. Kirjad saata õige aadressiga: Irboska jaam, pk. 10. Wolkowo. „Weresina", „Lembit" ja „Wõidula" all.

Peenaisi-teen iat

wajab keskealine üksik, jõukas meesterahwas, sümpaatse wälimusega, hea iseloomuga maa peretütarbest, ehk linnast wiisakate elukommetega, kes kodust elu armastab. Wanadus 25—35 aast. Kirjad saata slt. „Perenaine".

Jõukamad härrad!

3 korralikku neidu, käsitöölised, soowiwad tõsist

tutwust

Wastame igale kirjale, millel mark ligi.

„Unistus 26", „Igatsus 28", „Lootus 30". Tartu Rahwalehe abitalitus. Rüütli 11.

Noor, aus neiu palub südamest anda mingisugust

tööd,

soowitaw ärisse.

Nõus ka wäljasõiduks.

Pakkumised saata slt. isikutunnistus nr. 289068.

Kaks wiisakat majateenijat soowiwad

abiel'uda

wastawate härradega 30—60 aast.

Kirjutagu ainult tõsised tahtjad, slt. Olli 26, Evi 22.

Tutwust

abiellumiseks soowib korralik, äri alal wilunud wanapoiss, warandusliste neidude ehk leskedega, kellel mingisugune hästiminew äri on. Kenja wõin aidata 85.000 sendiga. Kirjad: Pärnu, Jänesselja 4. Kuiso ruukp. „Äri" all.

Neiud ja lesed! Teiega soowib

tutwust

keskealine lesk, kellel on talu koht, ehk mõni muu teenistus. Eluloo kirjeldus ja päewapilt soowitaw. Kirjad slt. „talumats".

Ausameelne, õrnatundeline meeshing soowib tõsist

tutwust

samasuguste naisolewustega kaunima tulewiku loomiseks. Kirjad: Tartu „Rahwalehe" abit., Rüütli t. 11. „Armastuse unistus" all.

Halloo preilid!

Teiega soowiwad

tutwust

alustada 6 elurõõmsat kaitsewäelast, wan. 18—30 a.

Kirj. saata slt. kuni 1. aprillini. Wolly! Riks! Fets! Ralf! Willu! Kusti!

„Rahwaleht" on ajaleht kõigile!

Kas leidub wee l ausat wanemawaatelist meesterahwast, kes oleks wanemale naisterahwale abiks tööl. On omal wäike elujärg. Juhusteotsijad ja joodikud, mitte tülitada, ainult korralikud inimesed, wan. 45—55 a. Kirjad slt.

„Ehk unistus on tühine".

Intelligent härrad! Teiega soowiwad

tutwust

kaks jõukat preilit hea sõbra leidmiseks. Kirjad slt.

„Palmi 24", „Pilwi 27".

Neiud!

Kirjawahetust

Teiega soowiwad kaks wiisakat ja kainet w. p. jäädawa sõbra leidmiseks. Wast. saata fot. Tartu, Rüütli 11.

„Karl 34", „Hans 40".

Kolm noort elurõõmust põlduri on hukkumas elumere lainetel. Kes naisolewustest wõtaks waewaks ja saadaks päästerõnga postiteel. Päewapilt soowitaw, kuid mitte nõutaw. Kirjad. Sangaste, Laatre w. m. „Waiki", „Kose", „Kohin".

Armsad Ameerika eestlased, kes teist teaks, kus elab

Hans Leoke.

Ta on juba 1919 a. saadik teadmata kadunud. Teda otsiwad tema abikaasa ja lapsed. Kirjad saata: Tapa, Koluotsa pl. Eesti. J. Leoke.

Silmad siia!

Kaks maapoissi ja üks wanapiiga soowiwad

tutwust

ustawa sõbra leidmiseks. Aadr.: Ohukotsu p.-ag., Warbola. „A. 17", „J. 19", „L. 25".

Kaks noort elurõõmust merimeest soowiwad

tutwust

noorte neidudega wan. 17—23. Päewapilt soowitaw. Kirjad: Meremeeste-Kodu.

Artur Anton.

Hallo, kr ilid ja noored lesed!

Kolm elurõõmsat ja igatsust tundjat kaitsewäelast otsiwad elukeltuslisi, kellega wõiks lõbusasti õhtuid weeta. Kirjad saata slt.

„Eps", „Ets", „Ats".